

Пакет `cmsrb`

Урош Стефановић*

16. август 2019. в3.1

1 Зашто `cmsrb`?

Пакет `cm-super` обезбеђује одличну подршку за ћирилицу у разним језицима, али код њега постоји проблем са курзивним облицима (италиком) неких слова за српски и македонски језик. Пакет `cmsrb` садржи исправан облик курзивних слова `г`, `д`, `п`, `т`, и слова `б`. Такође, овај пакет доноси одређена побољшања у словима и акцентима који се користе у српском језику.

2 Карактеристике пакета

Фонтови `cmsrb` су проширење *Computer Modern* фонтова за српски и македонски језик за $\text{\TeX}$ ($\text{\LaTeX}$). Подржана кодирања су *T1*, *TS1*, *T2A*, *X2* и *OT2*. Подржани стилови фонта су серифни, санс-серифни и непропорционални, за величину *10pt*.

Овај пакет је једноставан за коришћење: само је потребно да ставимо

```
\usepackage{cmsrb}
```

у преамбулу документа.

<code>cmsrb</code>	<code>cm-super</code>	<code>cmsrb</code>	<code>cm-super</code>	<code>cmsrb</code>	<code>cm-super</code>
<i>б̄г̄д̄п̄т̄</i>	<i>б̄г̄д̄п̄т̄</i>	<i>б̄г̄д̄п̄т̄</i>	<i>б̄г̄д̄п̄т̄</i>	ћћ	ћћ
б̄б̄б̄б̄	б̄б̄б̄б̄	а̄а̄й̄	а̄а̄й̄	<i>д̄д̄</i>	<i>д̄д̄</i>

Табела 1: Неке `cm-super` и `cmsrb` разлике.

3 Карактеристике *OT2* кодирања

Кодирање *OT2* је измењено како би подржало правилно пребацивање из латинице у ћирилицу у српском језику. Према томе, `ts`, `kh`, `ch` и сличне лигатуре су уклоњене из кодирања (види табелу 2).

---

*urostajms@gmail.com

У *OT2* кодирању су додата македонска слова $\mathring{G}$ и $\mathring{K}$, као и црногорска слова $\mathring{C}$ и $\mathring{Z}$.

Ипак, није препоручљиво коришћење *OT2* кодирања; бољи избор за српски језик је *T2A* кодирање и *utf8* унос. Кодирање *OT2* је добар избор ако већ имамо документ написан латиницом — тада ће бити једноставно пребацити га у ћирилицу.

4 Карактеристике *T1* кодирања

Кодирање *T1* сада подржава конверзију из ћирилице у латиницу (види пример 7).

5 Математика

Пакет `cmsrb` учитава подразумеване *Computer Modern* математичке фонтове, али учита само величине веће или једнаке $10pt$, за бољи визуелни ефекат. Такође, пакет сада мења подразумевани знак за интеграл $\int$ у $\int$ (усправни интеграл је традиционално коришћен у српском језику, са `\limits` опцијом). Да би се спречила промена симбола интеграла, довољно је користити `point` опцију:

```
\usepackage[noint]{cmsrb}
```

Такође, у српском језику боље је коришћење знакова $\leq$ и $\geq$ уместо знакова $\leq$ и $\geq$. Ако се користи пакет `amssymb`, ти знаци ће аутоматски бити промењени (исто важи и за $\nless$ и $\ngtr$). Наравно, ову промену је могуће спречити опцијом `nosymb`:

```
\usepackage[nosymb]{cmsrb}
```

Иначе, било које промене у математичким фонтовима могу да се спрече коришћењем `nomath` опције:

```
\usepackage[nomath]{cmsrb}
```

6 Примери

Пример 1:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[OT2,T1]{fontenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\newcommand{\test}%
{Ljubazni fenjerd\v zija \v ca\dj avog lica ho\'ce da mi poka\v ze \v stos.}
\begin{document}
```

Улаз	Израз	Улаз	Израз	Улаз	Израз	Улаз	Израз
A	А	B	Б	C	Ц	D	Д
E	Е	F	Ф	G	Г	H	Х
I	И	J	Ј	K	К	L	Л
M	М	N	Н	O	О	P	П
Q	Ч	R	Р	S	С	T	Т
U	У	V	В	W	Ш	X	Ш
Y	Ы	Z	З	\#	Ђ		
a	а	b	б	c	ц	d	д
e	е	f	ф	g	г	h	х
i	и	j	ј	k	к	l	л
m	м	n	н	o	о	p	п
q	ч	r	р	s	с	t	т
u	у	v	в	w	ш	x	ш
y	ы	z	з	+	ђ		
C1	Ћ	D1	Ђ	D2	Џ	D3	Ѕ
E0	Ѓ	E1	Э	E2	Є	I0	Ї
I1	І	J1	Ј	J2	Ј	L1	Љ
N0	Њ	N1	Њ	P1	Ђ	P2	Ђ
Z1	Ж	\v {C}	Ч	\'c	Ћ	\DJ	Ђ
\v {S}	Ш	\v {Z}	Ж	LJ	Љ	Lj	Љ
NJ	Њ	Nj	Њ	D\v {Z}	Џ	D\v {z}	Џ
c1	ћ	d1	ђ	d2	џ	d3	s
e0	ѐ	e1	э	e2	є	i0	й
i1	і	j1	ј	j2	ј	l1	љ
\i	ı	n1	њ	p1	ь	p2	ь
z1	ж	\v {c}	ч	\'c	ћ	\dj	ђ
\v {s}	ш	\v {z}	ж	lj	љ		
nj	њ			d\v {z}	џ		
\char 20	Ў	\char 21	Ө	\char 28	v	\char 29	ө
\'G	Ѓ	\'K	Ѓ	\'g	ѓ	\'k	ќ
\'S	Ѓ	\'Z	З	\'s	с	\'z	з

Табела 2: Кодирање *OT2* за пакет *cmsrb*.

```

\test \\
\fontencoding{OT2}\selectfont \test \\
Акценти: \’a\‘a\C a\f a\=a\^a\”a\u a
\end{document}

```

Резултат 1:

Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.
Љубазни фењерџија чађавог лица хоће да ми покаже штос.
Акценти: áàâãäå

Пример 2:

```

\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[OT2,T1]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\newcommand{\test}%
{Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.}
\begin{document}
\textit{\test} \\
\fontencoding{OT2}\selectfont \textit{\test}
\end{document}

```

Резултат 2:

Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.
Љубазни фењерџија чађавог лица хоће да ми покаже штос.

Пример 3:

```

\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[T2A]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbianc]{babel}
\DeclareTextSymbolDefault{\dj}{T1}
\begin{document}
\textit{Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.} \\
Љубазни фењерџија чађавог лица хоће да ми покаже штос.} \\
Акценти: \’{и}\‘{и}\C{и}\f{и}\={и}\^{и}\”{и}\u{и}
\end{document}

```

Резултат 3:

Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.

Љубазни фењерица чађаво̄ лица хоће да ми покаже шћос.
Акценти: њћћћћћћћ

Пример 4:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[T2A]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\begin{document}
\textit{абвгдђђежз\'}{з}сијкљмњћопрс\'}{с}тћќуфхццшш}
\end{document}
```

Резултат 4:

абвгдђђежзззсијкљмњћопрсћћќуфхццшш

Пример 5:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\newcommand{\ud}{\, \mathrm{d}}
\begin{document}
$$ \int_0^1 e^x \ud x \geq 0 $$
\end{document}
```

Резултат 5:

$$\int_0^1 e^x dx \geq 0$$

Пример 6:

```
\documentclass{article}
\usepackage[nomath]{cmsrb}
\newcommand{\ud}{\, \mathrm{d}}
\begin{document}
$$ \int_0^1 e^x \ud x \geq 0 $$
\end{document}
```

Резултат 6:

$$\int_0^1 e^x dx \geq 0$$

Пример 7:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[T1]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\begin{document}
Љубазни фењерџија чађавог лица хоће да ми покаже штос.
\end{document}
```

Резултат 7:

Ljubazni feñerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.

7 Историја верзија

3.1

- Исправљени багови.
- Опције `point` и `nosymb` су додате.
- Измењени знаци $\leq$, $\geq$, $\nless$, $\ngless$.

3.0

- Слово `б` је измењено.
- Додата конверзија из ћирилице у латиницу.
- Математички фонтови су измењени (`nomath` опција је активна).
- Додат је усправни интеграл.

2.0

- Додата подршка за слова `í`, `ќ`, `ć`, `ž`.

1.1

- Неколико `.map` фајлова спојено у један.